

Pere dels Forcats. Mot singular, fins estrany, però que recorda notòriament el de *Camarasa*. I el que és aquí sí que l'aspecte del lloc s'acosta al de la muntanya de Sant Jordi de Camarasa; tant, que per si sola ja podia suggerir un lligam entre els dos noms.

El curiós perfil del *Cambradasa* és el d'una allargada carena amplemment arquejada —més àmplia que el tossal de Camarasa, però semblant—; i pelada també: «*C. d'Ase à la cime dénudée*» escrivia Brousse (*La Cerdagne Française*, 132): així es veu molt bé, des del Puigmal, de Puigcerdà, de Vallcebolera, i en general pels costats S. i SO., si bé per l'E., N. i NO. no és pelat però sí arquejat, car hi ha boscúria fins prop de la carena.

S'ha dit almenys en dues variants, sempre amb -sonora: a Dorres (des d'on en teníem admirable vista en el cim de Bell-lloc, el nostre observatori) l'inf. deia *kàmbredàza*; així, en nombre singular (o afrancesadament *Cambre d'Ase*, *Cambradase*), ho escriuen també Ponsich (títol de la nota de *Top.*, p. 121), E. Guiter i els pireneistes de «Vertex», Bna. nov. 1972, 20 p. 202.

Ha estat més estesa encara la variant en nombre pl.: *kàmbredàza*: així ho sentia jo 1924, 1932-35 a Puigcerdà i a Font-romeu i de nou el 1960, a Eina, la Cabanassa i Planès (xxiii, 43, 129, 131.9), i així ho escriviren Brousse i CATorras (*Pir. Cat.* ix, 137 ss.) i una menció de l'any 1750 (*Cambras dasa*). I dic en nombre plural, referint-me no sols al suposat primer membre del compost, sinó també al segon: car per la *Top.* de Ponsich veiem, no sols aquesta darrera grafia, sinó també en una de 1666 (amb indicació més explícita) amb *zsens* en plural: «en la montanya de la Perxa, partida dita de Moscallós, de altro nom *Cambras de Assens* --- *Cambras de Asens* - - montanya que-s diu *Cambras d'Asans*». És clar que tot això són *brodadures* que hi fica la imaginació popular, impressionada encara més per l'aparent inclusió del nom del sofert animal en aquest NL, però també per l'aparença o perfil de la muntanya: singular, colpidor.

L'etimologista raonable hi veurà una variant del mateix CAMARA RASA: que en *Camarasa* s'ha reduït per haplogogia, i aquí restaria sencer, si bé amb la forma catalana normal *cambra* de CAMARA; però així com en el nom occidental el poble es desféu d'un -RA- de l'entrebancadora seqüència -RA-RA-, aquí l'eliminà per dissimilació ($r > d$): *Cambrarasa* > *Cambradasa*.

Hi degué ajudar la influència de NLL veïns. No gaire lluny del cim culminant de *Cambradasa*, entre aquest i el *Pic-Rodon* (xxvi, 24.8), hi ha precisament un pany de serra anomenat (segons un tipus oronímic força repetit) *l'Esquena d'Ase* (xxvi, 24.8; CATorras, vol. III, 165, ix, 317), vota el Pic de la Dona (potser el mateix que aquest). *Cambra* és també freqüent en NLL menors, designant en particular coves o avencs, com els coneguts de Serinyà i de la costa empordanesa, o *Les Cambres* damunt Toès (xxiii, 147).

Se n'ha proposat una altra etimologia, induïda per la forma del nom deturpat, un cop interpretat *Cambres d'Ase*; per la gent de cultura francesa, obsedits pel mot, només francès, *cambré* 'recorbat, encorbat,

curvaturat' que vol redreçar-se; així el nostre aficionat Enric Guiter (*RLiR* xxviii, 1964, 23), i algun altre, hi han pensat (jo mateix algun moment, no ho nego): «*Cambre d'Ase*, c'est-à-dire 'la cambrure de l'âne', CÂMURU DE ASINO».

Havent oït *Cambra d'Ase* En Guiter potser allí mateix i sentint-ho com a ben xocant en català, hi cerca un suport: «la montagne actuellement dénommée *C. d'A.*, s'appelait aux IX-X Ss. *monte* [?] *Catella pendente*...». Ja aquí cal dir alto, car no es tracta més que de l'hapax d'un sol document datat aproximadament de 855.¹ I proposa entendre: «la petite [?] chienne inclinée, nous montrant que le profil de cette montagne a toujours évoqué une échine animale, mais que le choix de l'animal a pu évoluer». Enginyós potser, encara que aqueixa petitior per a una de les muntanyes més grans del Pirineu oriental... [Ignoràvem d'on ha tret aquest doc., que potser no té res a veure amb Cerdanya.]

Però aquest acrític aficionat es revela aquí ben ingenu i ignorant. És clar que aquest *catella*, i menys tractant-se de muntanyes, no pot ser *catellus* 'gosset, cadell'. Ponsich (*Top.*, 121) el data de 885, no 855. Tractant-se d'un doc. mal datat i situat imperfectament conjecturem que es tracti del que Serra Vilaró data a. 958 llegint-hi *Cavallo Pando* (*Pinós Mtpl.* III, 277) si bé aquest sembla referir-se a un turó de la Baixa Cerdanya, terme de Bellver. V. infra l'art. *Cavalls* on suggereixo que s'hi llegeixi *Cavello P.*

No serà ben fals aquest hapax documental, car el que significava *catella* és 'cadeneta de muntanyes', 'petita serralada', conformement a la forma del *Cambradasa*: encara que en llatí clàssic,² *catella* només ens consti com a diminutiu de *catena*, en sentit sobretot ornamental; però la metàfora consistent a dir-ho d'una cadena de muntanyes —com el descendent de CATENA en francès (*chaîne*) i una mica en totes les llengües— la tenim bellament representada en el nostre romànic del Migjorn.

En aquelles terres, des de la fase llatí-vulgar. Recordem la llarga serra de *Benicadell*,³ PINNA CAPELLA, *Penna Cadiella* encara en el Poema del *Cid*; després més arabitzada en *Beni-* i escapçat de la -e de la pronúncia morisca; i la serra de *Benitatxell* (al Sud de Dénia, epònim del *Poblenou de Benitatxell*), en el qual es parteix de PINNA *TACELLA, amb una metàtesi que hagué d'estar consumada ja abans del temps en què la c^o llatina es palatalitzà, convertint-se així en el *ç* mossàrab.

Si en el doc. de 855 *catella pendente* és nom propi, o mer apellatiu, parlant en abstracte de la petita serralada inclinada del *Cambradasa*, és el que ignorem. Car, en aquesta, l'únic nom que ens en consta com a nom propi és *Cambradasa/-bresdase(s)*.

Que aquí hi hagi l'adj. ll. *camur* 'encorbat' —no existeix en llatí un substantiu *camuru* o *camura* «cambrure», com el que posa de contraban l'amic Guiter— es podia descartar ja per raons de geografia lexico-lingüística; aquest arcaisme llatí desaparegué del llatí